

Rookruimtes, Tabakswet & Warenwet

Maas International vindt het belangrijk dat de gebruikers van door ons geleverde vending automaten deze veilig kunnen gebruiken en dat onze medewerkers hun werkzaamheden veilig kunnen uitvoeren.

In de praktijk blijkt dat er soms problemen ontstaan over de uitleg van de te hanteren wet- en normvereisten voor voedselveiligheid in samenhang met tabaksrook. Dit MINL Voedselveiligheid informatieblad behandelt daarom de hoofdkaders ten aanzien van automaten en tabaksrook.

Het plaatsen van een automaat in een rookruimte of een ruimte waar gerookt mag worden is strijdig met Europese en Nederlandse wet- en regelgeving.

Achtereenvolgens worden de beknopt de volgende hoofdlijnen behandeld:

- A. Wet- & regelgeving tabaksrook & rookstoffen
- B. Blootstellingsscenario's
- C. Overschrijding EU grenswaarden bij plaatsing automaat in rookruimte
- D. Overtreding NL wetgeving bij plaatsing automaat in rookruimte
- E. Handhaving en sancties
- F. Bronnen

Rookruimtes, Tabakswet & Warenwet

A. Wet- & regelgeving tabaksrook & rookstoffen

1. Tabakswet

- Wetgever heeft met de invoering van artikel 11a, eerste lid, van de Tabakswet beoogd dat werkgevers het resultaat moeten bereiken dat werknemers in staat zijn hun werkzaamheden uit te oefenen zonder dat zij hinder of overlast van het roken door anderen ondervinden. Welk soort inspanningen (maatregelen) die werkgevers daartoe treffen, is niet dwingend voorgeschreven, als het resultaat maar wordt bereikt.
- Die verplichting geldt niet in afgesloten, speciaal voor het roken van tabaksproducten aangewezen ruimten.
- Om van overtreding van artikel 11a, eerste lid, Tabakswet te kunnen spreken, moet minimaal worden aangetoond dat sprake is van enige blootstelling aan (schadelijke bestanddelen van) tabaksrook.

2. Arbowet en Arbobesluit

- In de Arbowet staan ook zaken die op het roken van toepassing kunnen zijn: Tabaksrook wordt algemeen gezien en erkend als een gevaarlijke stof. Voor gevaarlijke stoffen en dus ook voor tabaksrook geldt het zogenaamde arbeidshygiënische regime van artikel 3 van de Arbowet. Dat betekent concreet dat de bronaanpak, dus niet-roken op het werk, voorop moet staan.

3. EU verordening 835/2011: maximum aan carcinogene PAK's in cacaobonen en afgeleide producten

- Deze verordening bevat een normering voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), die waarborgt dat de PAK-gehalten in levensmiddelen worden beperkt tot een niveau dat geen gevaar voor de gezondheid oplevert. Omdat de meeste PAK's kankerverwekkend zijn, heeft de EU geen toelaatbare dagelijkse inname (TDI) voor PAK's vastgesteld. Om te zorgen dat de inname van PAK's zo laag mogelijk blijft, is wel in verordening 835/2011 bepaald hoeveel maximaal in voedingsmiddelen mag voorkomen.
- In 2008 publiceerde de EFSA een indicator-systeem op basis van de som van 4 PAK's. In verordening EG 835-2011 is de productgroep cacaobonen en afgeleide producten toegevoegd. Vanaf 1 september 2012 is Verordening (EU) nr. 835/2011 van toepassing, dit betreft een wijziging op nr. 1881/2006. In de nieuwe verordening worden maximale normen gehanteerd voor de som van vier PAK's in levensmiddelen, te weten benzo(a)pyreen, benz(a)antracene, benzo(b)fluorantheen en chryseen. Specifiek vet in cacao en afgeleide producten: 35,0 µg/kg vet van 1.4.2013 tot en met 31.3.2014. Specifiek in andere vetten: 10 µg/kg.

4. EU verordening 897/2011: maximum aan nicotine in thee

- Verordening 897/2012 geeft als maximum residu gehalte voor nicotine in thee: 0,6 mg/kg.

Rookruimtes, Tabakswet & Warenwet

B. Blootstellingsscenario's

1. Ontstaan omgevingstabaksrook

- Omgevingstabaksrook ontstaat door menging van rook uitgedemd door de roker (hoofdstroomrook) en het vrijkomen van rook aan de brandende uiteinde van de sigaret, sigaar of pijp (zijstroomrook).
- De zijstroomrook is de voornaamste bron van de omgevingstabaksrook.

2. Stoffen in omgevingstabaksrook

- In uitgedemde hoofdstroomrook, nevenstroomrook en omgevingstabaksrook komen nagenoeg dezelfde stoffen voor,
- Stoffen die irritaties van de zintuigen en de luchtwegen geven en die voorkomen in omgevingstabaksrook zijn onder meer ammonia, acroleïne, koolstofmonoxide, formaldehyde, blauwzuur, nicotine, stikstofoxide, fenol, zwaveldioxide en acetaldehyde.
- Naast irriterende stoffen bevat omgevingstabaksrook meer dan zestig kankerverwekkende stoffen. De kankerverwekkende stoffen komen in veel grotere hoeveelheden voor in nevenstroomrook en omgevingstabaksrook dan in hoofdstroomrook. Voorbeelden hiervan zijn (benzeen 10x; nicotine 5-10x).

3. Aanzuiging in automaat

- Aanzuiging van omgevingstabaksrook vindt permanent plaats via de tapnis & bekerhouder vanwege de afzuiging op de mengkommen.
- Bij het tappen van de consumptie wordt de afzuigsnelheid verhoogd.

4. Geen veilige ondergrenzen voor blootstelling.

- Dit betekent dat het vrijkomen van deze stoffen in ruimten resulteert in verhoging van de gezondheidsrisico's.
- De precieze effecten van blootstelling aan omgevingstabaksrook en al zijn componenten zijn dan ook kwantitatief moeilijk aan te geven. Er kan geen veilige ondergrens worden aangegeven. Kleine verhogingen van de blootstelling kunnen resulteren in sterke effecten.

5. PAK's in sigarettenrook

- De aanwezigheid van PAK's in levensmiddelen moet tot een zo laag mogelijk niveau worden teruggebracht door alle processen, die verontreiniging met PAK's kunnen veroorzaken, te beheersen.
- Bij passief roken is gehalte kankerverwekkende PAK's uniform per sigaret, namelijk 0,49 - 1,21 micro g per sigaret voor.

6. Nicotine in sigarettenrook

- In de zijstroomrook (side stream smoke) van 1 sigaret zit gemiddeld 4,8 mg nicotine.
- Nicotine wordt geheel afgezet op oppervlakken en kan daar weken tot maanden blijven zitten.
- Na ca. 10 dagen is de afgifte van nicotine vanuit de afgezette oppervlakken gelijk aan de afgifte van nicotine uit net uitgeblazen rook (de permanente rookgeur).

Rookruimtes, Tabakswet & Warenwet

C. Overschrijding EU grenswaarden bij plaatsing automaat in rookruimte

- Niet te beheersen in rookruimte bij automaat met cacao. Cacao poeder voor automaat kent een vetgewicht van 17 g/kg. Met 1 kg cacao in de container wordt bij 0.49-1.21 micro g per sigaret voor kankerverwekkende PAK's bij 29 - 71 sigaretten in de afgesloten rookruimte de 10 µg/kg grenswaarde van EU-verordening 835/2011 overschreden.
- Niet te beheersen in rookruimte bij automaat met topping. Topping voor automaat kent een vetgewicht van 82 g/kg. Met 1 kg topping in de container wordt bij 0.49-1.21 micro g per sigaret voor kankerverwekkende PAK's bij 8 - 20 sigaretten in de afgesloten rookruimte de 10 µg/kg grenswaarde van EU-verordening 835/2011 overschreden.
- Niet te beheersen in rookruimte bij automaat met thee. Met 1 kg thee wordt bij 4,8 mg per sigaret voor nicotine bij 1 sigaret in de afgesloten rookruimte de 0,6 mg/kg grenswaarde van EU-verordening 897/2012 al overschreden.

D. Overtreding NL wetgeving bij plaatsing automaat in rookruimte

- Zodra een automaat in de rookruimte wordt geplaatst is geen sprake meer van een "afgesloten, speciaal voor het roken van tabaksproducten aangewezen ruimte".
- Dat meeroken aanzienlijke risico's met zich brengt is een algemeen bekend feit. Voor het aantonen van blootstelling aan tabaksrook is het niet vereist dat werknemers zelf aangeven hinder of overlast te ondervinden.
- Hoe wordt overtuigend bewijs geleverd dat de werkgever zijn resultaatsverplichting niet is nagekomen? In beginsel volstaat a) ter plaatse een eenvoudig visueel en organoleptisch onderzoek door zien en ruiken om vast te stellen of sprake is van blootstelling aan tabaksrook en b) het vastleggen van de bevinding in een verslag is voldoende bewijslast. Die waarnemingen en verslaglegging volstaan om vast te stellen dat in betreffende ruimte werknemers hinder of overlast van roken door anderen hebben ondervonden. Daarmee is de mogelijkheid van hinder of overlast gegeven.
- Aan de Memorie van Toelichting bij de Wijziging van de Tabakswet (Kamerstukken II 1998-1999, 26 472, nr. 3, blz. 8), waarbij de regering onder meer artikel 11a heeft voorgesteld, kan worden ontleend dat bedoelde hinder of overlast niet is beperkt tot het inademen van tabaksrook, maar dat de hinder die werknemers ondervinden van tabaksrook op het werk kan variëren van hardnekkig aanhoudende stank tot irritatie van ogen, neus en keel, en dat tabaksrook het smaakvermogen vermindert en hoofdpijn, misselijkheid en duizeligheid kan veroorzaken.
- Met een maatregel als het door de werknemers laten dragen van een mondkap, masker of ander vergelijkbaar persoonlijk beschermingsmiddel in een werkruimte waarin tabaksproducten worden gerookt, wordt daarom niet voldaan aan artikel 11a, eerste lid, van de Tabakswet. Werknemers zijn met PBM niet in staat gesteld hun werkzaamheden te verrichten zonder daarbij hinder of overlast van roken door anderen te ondervinden. Werkgever kan met deze PBM niet voldoen aan de verplichting zodanige maatregelen te treffen dat het recht van werknemers op een rookvrije werkplek kan worden verwezenlijkt.

Rookruimtes, Tabakswet & Warenwet

D. Handhaving en sancties

1. Anonieme Warenklachtenlijn van de nVWA

- Gratis te bellen op telefoonnummer 0800-0488 of via het klachtenformulier: <http://www.vwa.nl/organisatie/contact/klantcontactcentrum>. De Warenklachtenlijn is 7 dagen per week en 24 uur per dag bereikbaar. Als je een klacht indient, wordt deze anoniem behandeld. Uw klacht / melding wordt geregistreerd. U krijgt van deze klacht / melding geen schriftelijke terugkoppeling. Afhankelijk van de wetgeving zal een controleur van de nVWA een controle uitvoeren. Wel maakt de VWA in de correspondentie met het bedrijf en tijdens de inspectie bekend dat de inspectie plaatsvindt naar aanleiding van een ingediende klacht. Uw naam zal nooit gemeld worden door de VWA. Tijdens de inspectie wordt het gehele bedrijf geïnspecteerd op de naleving van de Tabakswet.

2. EU verordening

- EU verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

3. Tabakswet

- Blootstelling aan tabaksrook bij de warme drankenautomaat is een ernstige overtreding, blootstelling in combinatie met: de rookruimte is niet aangewezen en/of aangeduid voor het roken van tabaksproducten en/of de rookruimte is niet afgesloten is een overtreding
- Artikel 11b, tweede lid onder b Tabakswet geeft aan dat er een maximale bestuurlijke boete mag worden opgelegd van 4.500 euro. Strafrechtelijke boete maximaal € 19.500.
- Warenwet
- Bestuurlijke boete per overtreding € 525,- voor bedrijf tot 50 werknemers, voor bedrijf boven 50 werknemers: € 1050,-.
- Artikel 32a, tweede lid Warenwet geeft aan dat er een maximale bestuurlijke boete mag worden opgelegd van 4.500 euro.

5. Wet Economische Delicten

- Artikel 1, onder 4°, van de WED bepaalt dat overtredingen van voorschriften, gesteld bij of krachtens de Warenwet, economische delicten zijn. Overtredingen van warenwettelijke voorschriften zijn gekwalificeerd als overtreding (artikel 2, vierde lid, van de WED). Op grond van artikel 6, eerste lid, onder 4°, van de WED wordt degene die een warenwettelijk voorschrift overtreedt, gestraft met een hechtenis van ten hoogste zes maanden, een taakstraf of geldboete van de vierde categorie (maximaal € 19.500). Indien het economisch voordeel echter hoger is, kan een geldboete van de vijfde categorie worden opgelegd (maximaal € 78.000).
- Op grond van de artikelen 7 en 8 van de WED kunnen ook bijkomende straffen en maatregelen worden opgelegd. Als bijkomende straf kan onder andere gehele of gedeeltelijke stillegging van de onderneming van de veroordeelde worden opgelegd, voor een tijd van ten hoogste een jaar. Een voorbeeld van een maatregel is de verplichting een geldbedrag aan de staat te betalen ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel of de openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak. Het wederrechtelijk verkregen voordeel dient dan wel aantoonbaar te zijn. Al deze sancties kunnen alleen door tussenkomst van de rechter worden opgelegd.

Rookruimtes, Tabakswet & Warenwet

E. Bronnen

- Wet van 10 maart 1988, houdende maatregelen ter beperking van het tabaksgebruik, in het bijzonder ter bescherming van de niet-roker (Tabakswet).
- Besluit van 15 december 2003, houdende uitvoering van artikel 11a, vijfde lid, van de Tabakswet (Besluit uitzonderingen rookvrije werkplek)
- Besluit van 4 april 2008, houdende een aantal nadere voorschriften ter uitvoering van de Tabakswet (Besluit uitvoering rookvrije werkplek, horeca en andere ruimten)
- VERORDENING (EU) Nr. 897/2012 VAN DE COMMISSIE van 1 oktober 2012 tot wijziging van de bijlagen II en III bij Verordening (EG) nr. 396/2005 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de maximumresidugehalten voor acibenzolar-S-methyl, amisulbrom, cyazofamide, diflufenican, dimoxystrobin, methoxyfenozide en nicotine in of op bepaalde producten.
- VERORDENING (EU) Nr. 835/2011 VAN DE COMMISSIE van 19 augustus 2011 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1881/2006 wat betreft de maximumgehalten aan polycyclische aromatische koolwaterstoffen in levensmiddelen
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Zwerfrok en Alternatieven voor Rookruimten, 2010
- Formation of carcinogens indoors by surface-mediated reactions of nicotine with nitrous acid, leading to potential thirdhand smoke hazards. PNAS, 2010.
- Sidestream tobacco smoke as the main predictor of exposure to polycyclic aromatic hydrocarbons. J Appl Toxicol. 2004 Jul-Aug;24(4):277-81
- Agency for Toxic Substances and Disease Registry (ATSDR). Case Studies in Environmental Medicine Toxicity of Polycyclic Aromatic Hydrocarbons (PAHs)
- Thirdhand Tobacco Smoke: Emerging Evidence and Arguments for a Multidisciplinary Research Agenda, Environ Health Perspect. 2011 September; 119(9): 1218–1226. Online publicatie 31 mei 2011 doi: 10.1289/ehp.1103500
- Gas-phase organics in environmental tobacco smoke. 1. Effects of smoking rate, ventilation, and furnishing level on emission factors. Environmental Science Technology 2002 Mar 1;36(5):846-53
- Thirdhand smoke causes DNA damage in human cells, Mutagenesis (2013) 28 (4): 381-391. doi: 10.1093/mutage/get013. Online publicatie: 5 maart 2013
- Does the smoke ever really clear? Thirdhand smoke exposure raises new concerns. Environ Health Perspect. 2011 Feb;119 (2):A70-4. doi: 10.1289/ehp.119-a70
- Rechtbank Rotterdam, 13 juli 2007, LJN BA9564.
- Rechtbank Rotterdam, 6 juli 2007, BC 06/2466-HAM1
- College van Beroep voor het bedrijfsleven, 9 december 2008, (AWB 07/621, LJN: BG8912
- College van Beroep voor het bedrijfsleven, 27 januari 2009 (AWB 07/595, LJN: BH5223)
- Rechtbank Rotterdam, 11 november 2010, met kenmerk AWB 10/207 BC-T2
- College van Beroep voor het bedrijfsleven, 13-06-2013, (AWB 10/1404, ECLI:NL:CBB:2013:48)
- Interventiebeleid tabak: Overzicht specifieke interventies VWA m.b.t. tabak,

Disclaimer:

Hoewel Maas International uiterste zorgvuldigheid heeft betracht bij het opstellen van deze tekst, aanvaardt Maas geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die het directe of indirecte gevolg is van de informatie in dit document. Het aansprakelijkheidsrecht is dynamisch, zodat de regels en richtlijnen die in deze tekst worden genoemd inmiddels kunnen zijn veranderd.